

ІНСТИТУТ ПРАВОТВОРЧОСТІ
ТА НАУКОВО-ПРАВОВИХ ЕКСПЕРТИЗ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

**ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ТРАНСФОРМАЦІЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ
ДЛЯ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ**

*Всеукраїнська науково-практична конференція,
приурочена до 28-ої річниці прийняття Конституції України*

м. Київ, 25 червня 2024 року

Видавництво
«Юридика»
2024

УДК 342.951:351(062.552)
П 68

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Інституту правотворчості та науково-правових експертиз
Національної академії наук України
20 червня 2024 року, протокол № 6*

Редакційна колегія:

Гриняк А. Б., Гусар О. А., Купіна Л.Ф.

Відповідальний редактор:

Купіна Л.Ф.

Правове забезпечення трансформації діяльності органів публічної влади для відновлення України : збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції, приуроченої до 28-ої річниці прийняття Конституції України (м. Київ, 25 червня 2024 р.). Одеса : Видавництво «Юридика», 2024. 276 с.

ISBN 978-617-8182-36-6

25 червня 2024 року в Інституті правотворчості та науково-правових експертиз Національної академії наук України проведено Всеукраїнську науково-практичну конференцію, приурочену до 28-ої річниці прийняття Конституції України «Правове забезпечення трансформації діяльності органів публічної влади для відновлення України», у якій взяли участь представники органів публічної влади, наукових установ та закладів вищої освіти.

Видання адресоване державним службовцям, представникам місцевого самоврядування, суду та правоохоронних органів, науковим та науково-педагогічним працівникам закладів вищої освіти і наукових установ, здобувачам освіти, аспірантам, докторантам та всім, хто цікавиться актуальними питаннями юридичної науки.

УДК 342.951:351(062.552)

© Інститут правотворчості та науково-правових експертиз
Національної академії наук України, 2024

© Видавництво «Юридика», 2024

© Автори, 2024

ISBN 978-617-8182-36-6

7. Гринь О. Д. Орган державної влади як складова державного апарату. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. : Юриспруденція.* 2014. № 11. Т. 1. С. 11–13.

8. Пушкар С. І. Роль Вищої ради правосуддя у забезпеченні незалежності судової влади : дис. ... д-ра філософії : 081 Право. Одеса, 2023. 247 с.

РЕФОРМУВАННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ПРАВОПОРЯДКУ У ВІЙСЬКОВУ ПОЛІЦІЮ: ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ТА ЗАГАЛЬНОПРАВОВІ АСПЕКТИ

Ткаченко А. О.

*викладач кафедри права
Навчально-наукового інституту,
провідний фахівець навчально-методичного відділу
Дніпровського гуманітарного університету
м. Дніпро, Україна*

Ткаченко П. І.

*аспірант кафедри кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ
Міністерства внутрішніх справ України,
член Асоціації правників України
м. Дніпро, Україна*

На сьогоднішній день у складі Збройних Сил України з 2002 року здійснює правоохоронну діяльність Військова служба правопорядку, яка покликана підтримувати порядок в армії та запобігати кримінальним правопорушенням вчинених військовослужбовцями. Питання створення військової поліції набуло широкої дискусії серед науковців-правників, практикуючих юристів, правоохоронців-практиків.

Концепцією реформування кримінальної юстиції з 2008 року передбачалось реформування Військової служби правопорядку у Військову поліцію та наділення останньої компетенціями здійснення досудового розслідування у кримінальних справах пов'язаних з військовою злочинністю. Так, Указом Президента України № 240/2016 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2016 року «Про Стратегічний оборонний бюлетень

України» оперативною ціллю визначено реформування Військової служби правопорядку у Військову поліцію із нормативно-правовим регулюванням, закріпленням загальної структури, основних функцій, із наділенням права провадити досудове розслідування в кримінальних справах, передусім пов'язаних із злочинами проти встановленого порядку несення або проходження військової служби де спеціальним суб'єктом вчинення злочину є військовослужбовець, а також інших кримінальних правопорушеннях де фігурантом є саме військова особа. Крім того, реформований орган мав наділитись процесуальним правом здійснювати оперативно-розшукову діяльність у відповідності до вимог чинного законодавства [1].

На сьогоднішній день існує декілька законопроектів щодо створення правоохоронного органу, який буде забезпечувати правопорядок у Збройних Силах України та інших військових формуваннях утворених відповідно до законів України. Так, проект Закону України «Про Державне бюро військової юстиції» № 6569 від 28.01.2022 та проект Закону України «Про Військову поліцію» № 6569-1 від 15.02.2022 перебувають на опрацюванні в комітеті Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності [2; 3].

Серед ключових аргументів, які можливо висунути на користь створення військової поліції безумовно є наділення повноваженнями здійснювати оперативно-розшукову діяльність та провадити досудове розслідування, оскільки діюча сьогодні Військова служба правопорядку не уповноважена здійснювати досудове розслідування у справах щодо військових кримінальних правопорушеннях, а разом з цим й оперативно-розшукові заходи, негласні слідчі (розшукові) дії, тощо.

Разом з тим, повноваження Військової служби правопорядку здебільшого застосовуються до військовослужбовців Збройних Сил України, в той час, як Військова поліція зможе здійснювати досудове розслідування, а разом з цим й оперативно-розшукові заходи до військовослужбовців, як Збройних Сил України так і Національної гвардії України, Державної прикордонної служби України, Державної спеціальної служби транспорту України та інших військових формувань утворених відповідно до законів України, оскільки вищезгаданим законопроектом передбачається, що до підслідності органу досудового розслідування Військової поліції будуть належати злочини проти встановленого порядку несення або проходження військової служби, спеціальним суб'єктом яких є саме військовослужбовці вищевказаних військових формувань [5, с. 277].

Так, згідно з ч. 1 ст. 6 проекту Закону України «Про Військову поліцію», військова поліція складається з: 1) центрального апарату, до якого входять департамент розслідувань та спеціальної превенції,

департамент військової поліції, підрозділ внутрішнього контролю та підрозділ забезпечення діяльності; 2) головних зональних управлінь та їх місцевих управлінь; 3) спеціальних підрозділів; 4) гауптвахт; 5) дисциплінарних батальйонів; 6) тренінгових центрів. Зважаючи на вищевикладене, можливо дійти попереднього висновку, а саме здійснення превенції серед військовослужбовців означає реалізацію профілактики, запобігання та попередження військової злочинності з огляду на кримінологічні дослідження. Орган досудового розслідування на ряду із оперативними підрозділами є комплексом забезпечення проведення якісного та неупередженого розслідування в кримінальних справах пов'язаних з військовою злочинністю, оскільки відсутня потреба слідчого на підготовку доручення оперативному підрозділу іншого правоохоронного органу. Наявність підрозділу внутрішнього контролю виступає певною гарантією належного виконання покладених обов'язків на співробітників в першу чергу тих, котрі здійснюють досудове розслідування, дізнання та оперативно-розшукову діяльність.

Теоретично-прикладним обґрунтуванням створення військової поліції можна визначити суспільно-політичні передумови серед яких найважливішими є необхідність зміцнення обороноздатності України шляхом утвердження режиму законності діяльності військових формувань, організації профілактики та боротьби зі злочинністю, зміцнення гарантій соціального та правового захисту військовослужбовців та інших громадян і людей, підвищення правової культури військовослужбовців. Серед діалектично пов'язаних із суспільно-політичними організаційно-правових передумов – наявність прогалини в системі державних правоохоронних органів відповідальних за встановлення правового режиму на територіях військових частин і серед військовослужбовців, які виконують службові обов'язки. У зв'язку з цим, наведення у військах твердого статутного порядку і зміцнення законності ускладнюється: продовжуються нестатутні відносини між військовослужбовцями, самовільні залишення військових частин, поширюється зловживання серед начальницького складу військових формувань, інші протиправні прояви. Створення Військової поліції є об'єктивною необхідністю для успішної реалізації програм державного та військового будівництва, для створення в Україні сучасної дієздатної системи державних правоохоронних органів. У свою чергу, Військова поліція України повинна стати озброєним державним правоохоронним органом міжгалузевої компетенції, який забезпечує законність діяльності Збройних Сил та інших військових формувань України [4, с. 44].

Отже, зважаючи на вищевикладене можливо зазначити, що створення правоохоронного органу, котрий буде покликаний забезпечувати правопорядок в лавах армії є позитивним кроком на шляху забезпечення обороноздатності та правопорядку серед військовослужбовців. Безумовно ми погоджуємось із зауваженнями та пропозиціями, які мають місце в науково-експертних висновках щодо запропонованих проектів законів. Водночас, зважаючи на сьогоденні виклики варто зауважити, що Військова служба правопорядку у Збройних Силах України має належним чином забезпечувати покладені на неї завдання, зокрема виявляти причини, передумови і обставини кримінальних правопорушень, вчинених у військових частинах та на військових об'єктах; оперативно здійснювати розшук осіб, які самовільно залишили військові частини або місця служби та ефективно запобігати вчиненню кримінальних та інших правопорушень у Збройних Силах України та інших військових формуваннях утворених відповідно до законів України.

На сьогоднішній день, актуальна проблема реформування Військової служби правопорядку у Військову поліцію з огляду на теоретико-прикладні та загальноправові аспекти є підґрунтям для подальших наукових досліджень.

Література:

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 травня 2016 року «Про Стратегічний оборонний бюлетень України»: Указ Президента України від 20 травня 2016 року № 240/2016. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/240/2016> (Дата звернення: 12.05.2024).

2. Про Державне бюро військової юстиції: Проект Закону України від 28.01.2022 року № 6569. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=73676.2 (Дата звернення: 12.05.2024).

3. Про Військову поліцію: Проект Закону України від 15.02.2022 року № 6569-1 URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/390013> (Дата звернення: 12.05.2024).

4. Кузьмич І.І. Загальнотеоретичні аспекти створення військової поліції для забезпечення законності в Збройних Силах України. *Юридичний вісник*. 2020. № 4(57). С. 41–46.

5. Татаренко Г. В., Денисенко Г. О. Перспективи створення Військової поліції в Україні. *Науковий журнал Актуальні проблеми права: теорія і практика*. № 2(46). 2023. С. 271–282.